

Rodzaje polityk publicznych. Modele polityki gospodarczej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

-
- Źródło: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, *Rynek pracy*, dostępny w internecie: gov.pl [dostęp 6.05.2021].

- Źródło: *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2020*, dostępny w internecie: bbn.gov.pl [dostęp 26.08.2020].
- Źródło: Damian Szymański, *Miało być zero deficytu, będzie ponad 100 mld zł. Rząd nowelizuje budżet*, 20.08.2020, dostępny w internecie: businessinsider.com.pl [dostęp 26.08.2020].

Rodzaje polityk publicznych. Modele polityki gospodarczej

Źródło: domena publiczna.

Pojęcie „polityka” oznacza sztukę rządzenia państwem. Pisał już o tym Arystoteles, dla którego obowiązkiem obywatela Aten było zajmowanie się polityką. Z czasem definicja tego pojęcia zaczęła się zmieniać. Współcześnie jest ono wieloznaczne – obok polityki rozumianej w znaczeniu arystotelesowskim spotykamy pojęcie polityki publicznej, której zadaniem jest prowadzenie przez państwo działalności na rzecz swoich obywateli. Jednym z rodzajów polityki publicznej jest polityka gospodarcza realizowana przez państwo.

Twoje cele

- Wyjaśnisz pojęcie „polityka publiczna”.
- Scharakteryzujesz rodzaje polityk publicznych.
- Przedstawisz modele polityki gospodarczej państwa.
- Omówisz cele polityki gospodarczej.
- Wyjaśnisz pojęcie finansów publicznych.

Przeczytaj

Polityka publiczna

Pojęcie „polityka publiczna” wywodzi się z angielskiego terminu *public policy*. W języku polskim [polityka](#) oznacza z jednej strony działalność władz państwowych, a z drugiej zaś działalność partii politycznych i polityków w walce o władzę. Politolodzy najczęściej wyróżniają cztery podstawowe znaczenia tego pojęcia:

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Celem polityki publicznej jest identyfikowanie i rozwiązywanie problemów, jakie pojawiają się w przestrzeni publicznej państwa. Można to przedstawić w następujący sposób:

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Rodzaje polityk publicznych

Istnieje wiele podziałów polityki publicznej. W ramach **polityki sektorowej** (przedmiotowej) państwo rozwija wybrane dziedziny gospodarki kosztem pozostałych.

W skład polityki publicznej sektorowej wchodzi:

Do **polityki horyzontalnej** zaliczamy:

W polskich realiach po 1989 r. bardzo ważną rolę odgrywała **polityka rozwojowa**, czyli zespół działań podejmowanych w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju państwa. W ramach niej występują elementy polityki: ekonomicznej, regionalnej, przemysłowej lub rolnej.

Polityka gospodarcza i jej cele

Polityka gospodarcza w poszczególnych państwach może się bardzo różnić, ponieważ metody zastosowane do jej osiągnięcia muszą uwzględniać różnorodność uwarunkowań wewnętrznych. Każda gospodarka funkcjonuje wszak w określonej rzeczywistości, która na nią wpływa i determinuje określone działania. Nie wszystkie czynniki sprzyjają rozwojowi gospodarczemu, niektóre wręcz go hamują. Do najważniejszych czynników wpływających na gospodarkę należą:

Mateusz Morawiecki - Premier Rządu RP w latach 2017-2023.

Źródło: Kancelaria Premiera, domena publiczna.

Państwo, ingerując w gospodarkę, robi to w określonym celu. Ostatecznie jest to zapewnienie wzrostu gospodarczego państwa, pełnego zatrudnienia, równowagi budżetowej, stabilizacji cen i sprawiedliwości społecznej.

Cele polityki gospodarczej możemy podzielić na:

Rodzaje polityk gospodarczych

Pod pojęciem **polityki gospodarczej** rozumiemy następujące jej rodzaje:

- **politykę pieniężną**, która polega na regulowaniu obiegu pieniądza dla osiągnięcia określonych celów gospodarczych;

- **politykę fiskalną** polegającą na kształtowaniu wysokości dochodów i wydatków publicznych; jest ona realizowana w ramach budżetu państwa i budżetu samorządu terytorialnego;
- **politykę dochodową**, która polega na oddziaływaniu przez państwo na kształtowanie się w gospodarce poziomu płac, cen i dochodów pozapłacowych;
- **politykę handlu zagranicznego**, czyli proces oddziaływania państwa na wymianę gospodarczą z zagranicą przy użyciu specjalnych instrumentów: ceł, kontyngentów czy sterowania kursami walut;
- **politykę rynku pracy** polegającą na zwiększaniu możliwości zatrudnienia osób poszukujących pracy oraz lepszego dopasowania ofert pracy do kwalifikacji osób poszukujących;
- **politykę ochrony konkurencji** mającą zapewnić sprawne funkcjonowanie systemu wolnorynkowego za pomocą ustaw antymonopolowych, karania za praktyki monopolistyczne, znoszenia subwencji, blokowania fuzji firm oraz ich podziałów;
- **politykę własnościową i prywatyzacyjną** polegającą na zmianie formy własności z państwowej na spółdzielczą lub prywatną.

Finanse publiczne

Funkcjonowanie państwa wymaga środków finansowych, które mają charakter publiczny, służą do finansowania jego działań i organów, samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów. W skład sektora [finansów publicznych](#) wchodzi organy władzy publicznej oraz podległe im jednostki organizacyjne z wyłączeniem przedsiębiorstw, banków państwowych i spółek prawa handlowego. Funkcjonowanie sektora finansów publicznych opiera się na budżecie państwa i samorządów terytorialnych, funduszów celowych, instytucji ubezpieczenia zdrowotnego (Narodowy Fundusz Zdrowia) oraz gospodarki pozabudżetowej (np. zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze, środki specjalne).

Zastanów się, skąd państwo bierze pieniądze na swoje funkcjonowanie

Źródło: domena publiczna.

Finanse publiczne pełnią funkcję:

alokacyjną

Polega na oddziaływaniu na alokację zasobów w gospodarce, tak by osiągnąć najwyższy poziom efektywności gospodarowania, np. finansowania dóbr publicznych, tj. bezpieczeństwa publicznego, obrony narodowej lub dóbr istotnych społecznie: ochrony zdrowia, oświaty, nauki.

redystrybucyjną

Polega na podziale dochodu lub wyprodukowanych przez społeczeństwo dóbr między jego członków. Celem redystrybucji jest osiągnięcie sprawiedliwości społecznej dzięki wspieraniu regionów słabiej rozwiniętych gospodarczo lub słabszych grup społecznych.

stabilizacyjną

Polega na łagodzeniu negatywnych skutków wynikających ze zmian koniunktury gospodarczej przy użyciu narzędzi polityki fiskalnej.

Słownik

ekonomia

umiejętność racjonalnego, oszczędnego i efektywnego zarządzania określonymi zasobami

finanse publiczne

procesy związane z pozyskiwaniem środków pieniężnych publicznych i ich rozdysponowaniem w postaci wydatkowania, rezerw i lokat

polityka

sztuka rządzenia państwem i wywierania wpływu na obywateli, którzy tej władzy podlegają

polityka gospodarcza

działalność państwa polegająca na określaniu celów gospodarczych bieżących i przyszłych oraz metod i środków ich realizacji; świadome oddziaływanie władzy publicznej na procesy gospodarcze w państwie oraz relacje gospodarcze z zagranicą

Schemat

Polecenie 1

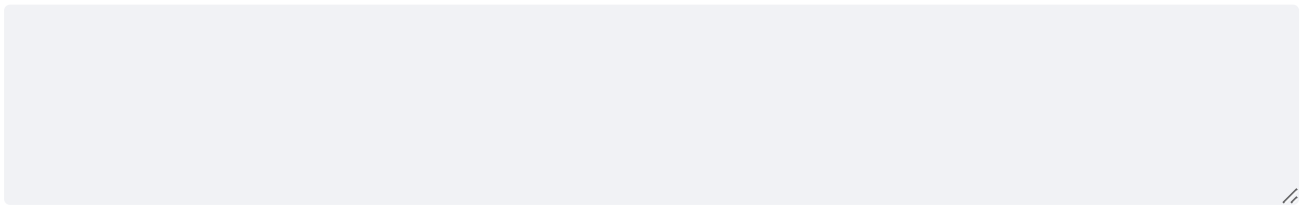
Zapoznaj się ze schematem i wykonaj polecenia.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

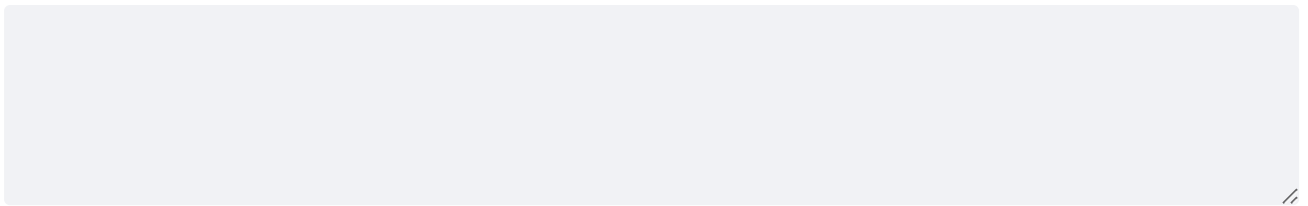
Ćwiczenie 2

Wyjaśnij, czym jest reglamentacja.

Ćwiczenie 3

Omów różnicę między ceną rynkową i ceną regulowaną.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Wskaż, czym charakteryzuje się funkcja alokacyjna finansów publicznych.

- Polega na oddziaływaniu na alokację zasobów w gospodarce, tak by osiągnąć najwyższy poziom efektywności gospodarowania, np. finansowania dóbr publicznych, tj. bezpieczeństwa publicznego, obrony narodowej lub dóbr istotnych społecznie: ochrony zdrowia, oświaty, nauki.
- Opiera się na podziale dochodu lub wyprodukowanych przez społeczeństwo dóbr między jego członków. Celem tych działań jest osiągnięcie sprawiedliwości społecznej dzięki wspieraniu regionów słabiej rozwiniętych gospodarczo lub słabszych grup społecznych.
- Jej celem jest łagodzenie negatywnych skutków wynikających ze zmian koniunktury gospodarczej przy użyciu narzędzi polityki fiskalnej.

Ćwiczenie 2

Wskaż rodzaje polityk gospodarczych.

- polityka pieniężna
- polityka dochodowa
- polityka handlu zagranicznego
- polityka rynku pracy
- polityka ochrony konkurencji
- polityka własnościowa i prywatyzacyjna
- polityka społeczna
- polityka zdrowotna
- polityka przemysłowa
- polityka zagraniczna
- polityka rolna
- polityka regionalna
- polityka rodzinna

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, jakie są cele polityki publicznej realizowanej przez państwo.

Ćwiczenie 4

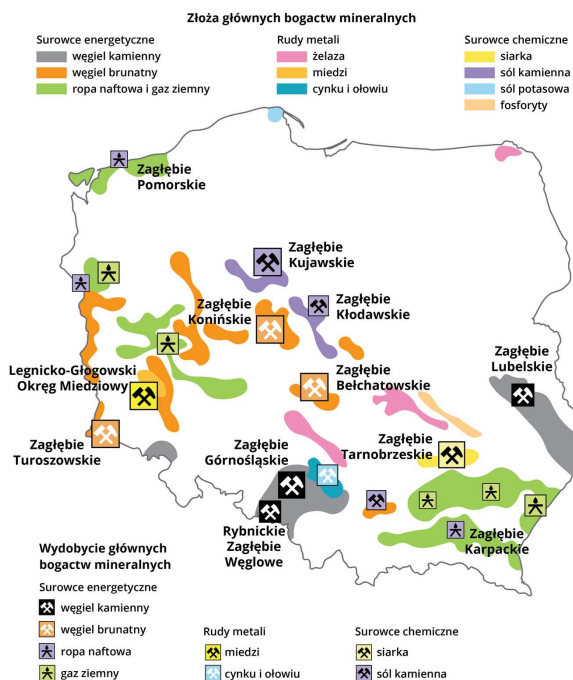
Ćwiczenie 5

Ćwiczenie 6

Dokonaj analizy mapy i wykonaj ćwiczenie.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Wyjaśnij, do jakich czynników gospodarczych zaliczymy te wskazane na mapie. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” Damian Szymański

Miało być zero deficytu, będzie ponad 100 mld zł.

Rząd nowelizuje budżet

Po lipcu deficyt budżetowy wynosił 16,3 mld zł. Według wcześniejszych zapowiedzi, Sejm miałby zająć się nowelizacją budżetu we wrześniu.

Budżet i deficyt budżetowy w 2020 r. Rząd przyjął projekt nowelizacji

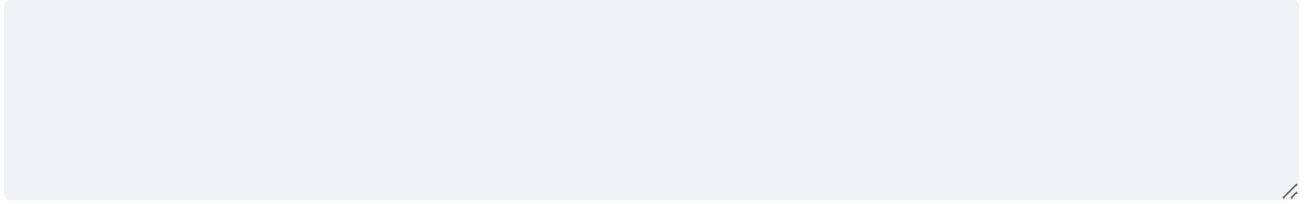
W projekcie nowelizacji założono następujące wpływy i wydatki na 2020 r.:

- **dochody budżetu państwa będą niższe od zaplanowanych o 36,7 mld zł i wyniosą 398,7 mld zł;**
- **wydatki budżetu państwa mają wynieść 508,0 mld zł i będą tym samym wyższe o 72,7 mld zł od zaplanowanych wcześniej;**
- **deficyt budżetu wyniesie 109,3 mln zł, wobec zerowego zakładanego w pierwotnym planie.**

Deficyt na ten rok jest więc nominalnie większy niż słynna „dziura Bauca” z 2001 r. (ok. 88 mld zł), która była jedną z przyczyn przegranej i koalicji Akcja Wyborcza Solidarność Prawicy.

Źródło: Damian Szymański, *Miało być zero deficytu, będzie ponad 100 mld zł. Rząd nowelizuje budżet*, 20.08.2020 r., dostępny w internecie: businessinsider.com.pl [dostęp 26.08.2020 r.].

Oceń, co spowodowało tak drastyczne zmiany w budżecie państwa w 2020 r.

//

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii

Rynek pracy

Do głównych zadań ministerstwa w zakresie rynku pracy należy kształtowanie kierunków polityki rynku pracy, tworzenie programów przeciwdziałania bezrobociu oraz koordynowanie publicznych służb zatrudnienia.

Zadania państwa

Zadania państwa w zakresie rynku pracy dotyczą przede wszystkim:

- promocji zatrudnienia,
- łagodzenia skutków bezrobocia,
- aktywizacji zawodowej.

Zadania realizują powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy. Jednostki te podlegają starostom i marszałkom województw, a ich działania koordynuje minister.

Zadania ministerstwa

Do głównych zadań ministerstwa w zakresie rynku pracy należy:

- kształtowanie kierunków polityki rynku pracy (m.in. przygotowywanie i monitorowanie strategii oraz planów),

- tworzenie programów przeciwdziałania bezrobociu (w tym wsparcia dla osób pracujących poprzez działania Krajowego Funduszu Szkoleniowego),
- koordynowanie publicznych służb zatrudnienia.

Ministerstwo nadzoruje prace związane z budżetem Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Współpracuje przy tym z właściwymi resortami i instytucjami w zakresie wykorzystywania środków z obu funduszy.

Minister nadzoruje również Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy oraz Ochotnicze Hufce Pracy.

Źródło: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii, *Rynek pracy*, dostępny w internecie: gov.pl [dostęp 6.05.2021 r.].

Wyjaśnij, dlaczego w zadaniach Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii tyle miejsca poświęcono kwestii walki z bezrobociem.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj polecenie.

” *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego*

Rzeczypospolitej Polskiej 2020

Bezpieczeństwo energetyczne

4. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego państwa, opartego o tradycyjne źródła energii, poprzez tworzenie warunków do rozwoju ich alternatyw:

4.1. Rozbudować i zmodernizować moce wytwórcze oraz sieci przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej na rzecz zapewnienia ciągłości dostaw, w tym zapobiegania nieoczekiwanym przerwom w dostawach. Rozwijać rozproszone źródła energii elektrycznej, w sposób zrównoważony, z dostosowaniem Krajowego Systemu Elektroenergetycznego do charakterystyki pracy tych źródeł.

4.2. Zwiększyć dywersyfikację źródeł dostaw ropy naftowej i gazu ziemnego. Rozbudować istniejące zdolności importu gazu ziemnego (m.in. podniesienie zdolności odbiorczych terminala LNG w Świnoujściu) i budować nowe punkty wejścia do polskiego systemu przesyłowego (budowa gazociągu Baltic Pipe, budowa terminala LNG w Zatoce Gdańskiej). Kontynuować prace nad projektami dywersyfikującymi dostawy paliwa gazowego do państw regionu, w tym Trójmorza. Kontynuować prace związane z rozbudową systemów przesyłowego oraz magazynowania gazu ziemnego, w tym zakończyć budowę szlaku Północ-Południe, umożliwiając stworzenie w Polsce podstaw do funkcjonowania hubu gazowego.

4.3. Zwiększyć przepustowość, bezpieczeństwo pracy i zasięg rurociągów naftowych i paliwowych, a także pojemności baz paliw i ropy.

4.4. Kontynuować działania dyplomatyczne, prawne i administracyjne na rzecz powstrzymania budowy infrastruktury przesyłowej zwiększającej uzależnienie regionu Europy Środkowej od dostaw gazu z Federacji Rosyjskiej, wzmacniać odporność tego regionu na ryzyko wykorzystywania dostaw gazu jako instrumentu nacisku politycznego.

Źródło: *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2020*, dostępny w internecie: bbn.gov.pl [dostęp 26.08.2020 r.].

Dla nauczyciela

Autor: Jarosław Dyrda

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Rodzaje polityk publicznych. Modele polityki gospodarczej

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

IX. Sprawowanie władzy w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

1) wyjaśnia pojęcie „finansów publicznych”; przedstawia modele polityki gospodarczej państwa; wyjaśnia pojęcie i przedstawia rodzaje polityk publicznych.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie „polityka publiczna”;
- charakteryzuje rodzaje polityk publicznych;
- przedstawia modele polityki gospodarczej państwa;
- omawia cele polityki gospodarczej;
- wyjaśnia pojęcie finansów publicznych.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca;
- metoda wykładu;

- burza mózgów;
- mapa myśli.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Wprowadzenie do lekcji poświęcone rozumieniu pojęcia polityka – rozmowa nauczająca na temat polityki i jej rodzajów.
2. Podanie tematu i celów lekcji.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel w formie wykładu wyjaśnia uczniom znaczenie pojęcia „polityka publiczna” oraz przedstawia jej rodzaje, z uwzględnieniem podziału na politykę sektorową (gospodarcza, społeczna, edukacyjna) oraz na politykę horyzontalną (polityka regionalna, rodzinna czy spójności).
2. Klasowa burza mózgów – uczniowie zastanawiają się nad celami polityki gospodarczej – propozycje uczniów są zapisywane na tablicy w postaci mapy myśli, która uwzględnia najważniejsze czynniki wpływające na politykę gospodarczą. Wspólne przedstawienie celów polityki gospodarczej przez nauczyciela i zespół klasowy na podstawie przygotowanej mapy myśli. Nauczyciel uzupełnia ewentualne braki w propozycji uczniów.
3. Rodzaje polityk gospodarczych w państwie – wykład nauczyciela z podaniem krótkiej notatki zawierającej katalog rodzajów polityki gospodarczej. Analiza schematu „Instrumenty polityki gospodarczej” – zwrócenie uwagi na ich skuteczność przez nauczyciela.
4. Funkcje finansów publicznych – dyskusja na forum klasy.

Faza podsumowująca

1. Podsumowanie wiedzy na temat rodzajów polityk publicznych – odczytanie notatki sporządzonej wspólnie na lekcji przez uczniów pod opieką nauczyciela.

2. Wykonanie ćwiczeń do multimedium.

Praca domowa:

Wykonanie ćwiczeń z sekcji „Sprawdź się”.

Materiały pomocnicze:

Henryk Ćwikliński, *Polityka gospodarcza*, Gdańsk 1997.

Marcin Zawicki (red.), *Wprowadzenie do nauk o polityce publicznej*, Warszawa 2013.

Andrzej Zybała, *Polityki publiczne*, Warszawa 2012.

Anna Jarosz-Nojszeska (red.), *Problemy gospodarcze Trzeciej Rzeczypospolitej*, Warszawa 2017.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Schemat interaktywny może być wykorzystany jako materiał do lekcji powtórzeniowej lub materiał inspirujący do wykonania prezentacji multimedialnej poświęconej instrumentom polityki gospodarczej.